

Á slóðum Hróa hattar:

Bændaheimsóknir í Englandi nóvember 2022 – seinni hluti

Í nóvember síðastliðnum sóttu sex ráðunautar RML sauðfjárræktarráðstefnu í Bretlandi. Ráðstefnan nefnist Sheep breeders round table, eða hringborð sauðfjárræktenda, og koma þar saman ráðunautar, dýralæknar, vísindafólk og sauðfjábændur og fara yfir þau mál sem eru efst á baugi hverju sinni.



Guðfinna Harpa Árnadóttir.

Í tengslum við þá ráðstefnu, sem sagt verður frá síðar, gafst tækifæri til að heimsækja bændur um miðbik Bretlands, nálægt Skírisskógi, sem er Íslendingum

kunnur sem heimkynni Hróa hattar og einnig höfuðstöðvar British wool í Bradford. Í síðasta tölublaði var sagt frá þremur heimsóknanna, til British wool og tveggja sauðfjábænda, en hér verður sagt frá heimsóknunum til bænda með nautgripni.

Kúabúið Gleadthorpe

Við heimsóttum stórt kúabú með um 750 Holstein kúr í nágrenni Mansfield, um 100 km sunnan við Bradford. Búið er rekið af fjölskyldu, daglegur rekstur er fyrst og fremst hjá bræðrunum David og Will og systur þeirra Mörthu, en auk þeirra koma faðir þeirra og föðurbróðir að fjármögnun, uppbyggingu og daglegum verkum. Auk þess eru á búinu tveir til fjórir starfsmenn sem mest eru í mjóltum og þrifum. Búið og öll aðstaða hefur verið byggð upp ný frá árinu 2008 þegar eldri bræðurnir keyptu jörðina en þar var áður tilraunabú fyrir breskan landbúnað. Kyrnar á búinu eru fódraðar á heilfóðri í fjórum um 190 kúa hópum þar sem skipt er í hópa eftir stöðu á mjaltaskeiði og nyt. Hver hópur er fódraður á viðeigandi heilfóðurböndu og fá kyrnar kjarnfóður til viðbótar í mjóltum. Mjaltir fara fram í mjaltahringekju með 36 plássum og er mjólkað þrisvar á dag. Tveir starfsmenn sjá um mjaltirnar í hvert sinn en hringekjan býður þó upp á þann möguleika að aðeins einn sé við mjaltir. Búið er með beinan samning um mjólkursölu við stóra verslunarkerfjuna, Sainsbury's, og samkvæmt þeim samningi er borgað fyrir magn en ekki sérstaklega fyrir efnainnihald öfugt við það sem t.d. Arla gerir, en það er stærsta afurðastöð fyrir mjólk í Bretlandi.

Á búinu er mikil áhersla lögð á einsleitni fóðurs, samloðun og fóðurgæði til hámarksafurða. Heilfóðrið var að mestu samsett úr



Mjaltir í hringekju fyrir 36 kúr.



Kúr á Gleadthorpe búinu.



Ungkálfaaðstaða, Martha skammtar hverjum kálfi mjólk.

heimaræktuðu fódri, maísheilsæði, súrheiti og lítils háttar refasmára fyrir ódýrt viðbótarprótein. Kúnum er ekki beitt vegna jarðvegsgerðar og veðurfars á svæðinu en búið er staðsett á svæði þar sem jarðvegur er sandkenndur og lítil rigning. Helstu áskoranir á búinu eru tengdar frjósemi og heilbrigði, s.s. jógurbólgu og holti, og hafa bændur leitað leiða til að takast á við þessar

áskoranir. Allar kúr eru með tvenns konar hreyfiskynjara, annan á ökkla og hinn í eyra, til að meta aukna hreyfingu sem bendir til beiðsla eða minnkaða hreyfingu sem bendir til veikinda eða holti. Hreyfiskynjarar í eyra meta auk þess jórturtíma með því að skynja mismunandi mynstur í hreyfingum á eyrunum. Auk þessa eru kyrnar með svokallaðan skafmiða á mölum sem byrja gráir en

ef aðrar kúr riðlast á kúnni nuddast gráa húðin ofan af og appelsínugult merki merkir þær kúr sem standa undir. Þessar lausnir þekkja bændur hér á landi. Einnig höfðu þau gripið til margra lausna til að berjast við jógurbólgu, m.a. að halda kúnum sér í litlum stúum í lok geldstöðu í stað þess að hafa þær í hópi svo og nákvæmar sótthreinsaðferðir og við upphaf og lok mjaltaskeiðs.

Þessar aðferðir hafa skilað árangri en eitthvað er þó enn um fyrirbyggjandi sýklalyfjagjöf á geldstöðu fyrir þær kúr sem eru í vandamálum á mjaltaskeiði. Húsakostur er nokkuð ólíkur því sem við eigum að venjast hér heima þar sem um var að ræða steipt plön undir einföldu þaki en bara smákálfarnir fengu fjóra vegg í kringum sig. Skýli sem þetta var fyrir hvern fóðrunarhóp, legubásaraðir í miðju skýli en fóður gefið úr heilfóðurblandara á fóðurganga utan með hverjum hóp. Mykja er hreinsuð undan kúnum á meðan þær eru í mjóltum. Þurrefnið úr mykjuni er skilið frá í nokkurs konar skilvindu og er það að stærstum hluta selt til gasgerðar en hin er dælt í lón og notað til áburðar.

Ungkálfar á Gleadthorpe voru yfirleitt 2-3 saman í stúum úr plastplötum sem er smeltt saman á hornunum. Hálmur er undir þeim og einnig ofan á grindum yfir stúnum hjá minnstu kálfunum. Í hverri stú er mjólkurfata sem skammtað er í fjórum sinnum á dag og að auki vatn og frjálst aðgengi að kjarnfóðri. Ungkálfnir voru gæfir, glansandi og fallegir og mjög þrifalegt í kringum þá. Sérstaklega er gætt að sóttvörnum inn í ungválfjósíð, t.d. með því að sóttthreinsa skó í hvert sinn sem farið er þangað inn.

Kyrnar á Gleadthorpe eru nytháar og unnið að fagmennsku að því með fóðrun, sem og að því að bæta frjósemi og þá heilbrigðisþætti sem hafa verið áskorun. Að tryggja velferð kúa á búu af þessari stærð í þessu framleiðslukerfi er svo önnur áskorun.

Holdanautaldi

Síðast en alls ekki síst heimsóttum við Tim Phipps sem býr með holdanaut af Stabiliser kyni. Stabiliser kynið er samsett kyn, upphaflega frá Bandaríkjunum, sem búið var til með því að rækta saman bestu gripina af nokkrum mismunandi holdakynjum. Bestu gripir hvers kyns eru valdir út frá kynbótamati og svo er kynjum blandað þar til kemur fram Stabiliser kynið, sjálfstætt samsett kyn þar sem bestu eiginleikar upphaflegu kynjanna eru orðnir stöðugir í framræktun. Helstu eiginleikar kynsins eru góð skapgerð, skjótur þroski, hraður vöxtur, mikil kjötgæði, góð fóðurnýting og góðir mæðraeiginleikar svo eitthvað sé nefnt. Góðri fóðurnýtingu hefur meðal annars verið náð fram með að rækta frekar smáar kúr án þess að það komi niður á vaxtarhraða afkvæmanna. Tim hafði minnkað kyrnar úr 700 kg fullorðinsþunga niður í 600 kg og haldið flokkun, fallþunga og aldri nautkálfa við fullan þroska óbreyttum.

Hjörðin telur um 200 holdakúr. Búrekstrarkerfið er blanda af eldi á heilfóðri undir þaki og beit á fjölærum túnnum, túnin eru um 120 ha. Gripirnir eru úti á beit eins og landstærð og veðurfar leyfir en þurrkatímar og rigningartímar henta ekki til útibeitar á þessu svæði vegna jarðvegsgerðarinnar. Eldi kálfanna fer fram inni eða í óyfyrbyggðum hálmstúum eftir að þeir eru teknir undan. Gefið er í fóðurtrog með útvegg í lokaeldinu. Þegar búið er að gefa er hálmur blásið í stúmar aftan við gripina af miðgangi. Hann er líka notaður þegar þarf að vinna með gripina svo og flokkunargangur með meðhöndlunarbás sem settur var upp við byggingu aðalhússins. Fyrsti hluti eldisins fer fram í eldri byggingu og þar er fóðrað á hefðbundinn miðgang og hálmur blásið inn yfir gripina. Byggingar eru óeinangraðar og útveggir stundum ekki til staðar svo byggingarkostnaður er ólíkur því sem hér gerist. Gefið er úr heilfóðurblandara og lögð áhersla á einsleitt kraftmikil fóður. Tim elur sína nautkálfa í sláturstærð á um 12 mánuðum með 350 kg fallþunga í E-U-R flokka. Kjötíð er selt beinum samningi í Morrison-verslunarkerfjuna. Í samstarfinu við Morrison felast hvatar til kolefnishlutleysis og náttúruverndar. Allar kvígur eru aldar á búinu til 14 mánaða aldurs og þá heldur hann þeim bestu eftir en selur hinar til framræktunar. Það var mjög áberandi hvað gripirnir á búinu voru gæfir og greinilega gagnkvæm virðing í umgengni gripa og bænda. Gripir á útibeit svöruðu kalli bóndans og gripir á öllum eldisstigum nálgðuðst okkur óhræddir.



Stabiliser beef kúr í inniádstöðunni.

Bændur taka þátt í mörgum umhverfisverkefnum sem styrkt eru með grænum greiðslum s.s. viðhald gamals þjóðgarðs sem að hluta er á jörðinni, skógrækt, vernd og endurheimt villiblómaengja og fuglaverndarverkefnum. Til að ná árangri þarf að taka áhættur og prófa nýja hluti, sagði Tim sem hefur keypt þessa jörð í samstarfi við föður sinn, flutt sig til af annarri bújörð og skipt um búfjáarkyn og er nú að hella sér í umhverfisvænan landbúnað. Er það ekki bara tilvalið?

Ekki hefði verið hægt að ná jafn góðum, lærdómsríkum og skemmtilegum heimsóknum án þess að hafa góða leiðsögn og þar nutum við kynna Eyjólf Ingva við Bob Blanden, landbúnaðarverktaka og stjórnarmann í British wool. Hann hefur starfað í þjónustu við landbúnaðinn alla starfsævina, lengst í fósturtalningum en líka rúningi og ómmælingum og hans staðkunnátta, tengslanet og innsýn hjálpaði okkur mjög, auk þess sem hann var skemmtilegur ferðafélagi og vel að sér um málefni landbúnaðarins.

Ef bændur hafa áhuga á að fræðast frekar um þær heimsóknir sem hér hefur verið fjallað um er velkomið að vera í sambandi við eitthvert okkar og finna tíma til þess.

Guðfinna Harpa Árnadóttir, ráðanautur hjá RML.

Aðrir ferðafélagar voru Ívar Ragnarsson, Kristján Óttar Eymundsson, María Svanþrúður Jónsdóttir, Eyjólfur Ingvi Bjarnason og Sigríður Ólafsdóttir.



Tim Phipps fer yfir búreksturinn á býli sínu. Ungar kvígur með kálfa í bakgrunni.



Ungir holdakálfar á eldistímanum.

Midea Varmadæla

Arctic Series

-Loftívatn-

Nýtt útlit - tekur lítið gólfpláss
Innbyggður neystluvatnstankur
Wifi tenging - hægt að stjórna og fylgjast með úr snjalltæki

Hafðu samband við okkur og við finnum réttu dæluna fyrir þig

Frábær verð



Allt að 80% orkusparnaður

Umhverfisvænn
kælimiðill



Kælitækni

www.kaelitaekni.is

Sérniðin þjónusta
að þínum þörfum

ALLT

FASTEIGNASALA



Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is



Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

Vagnar og stálgrindahús frá WECKMAN Steel



STÁLGRINDAHÚS

Fjöldi stærða og gerða í boði



RÚLLUVAGNAR – LÖNDUNARVAGNAR

Stærð palls 2,55 x 9,0m



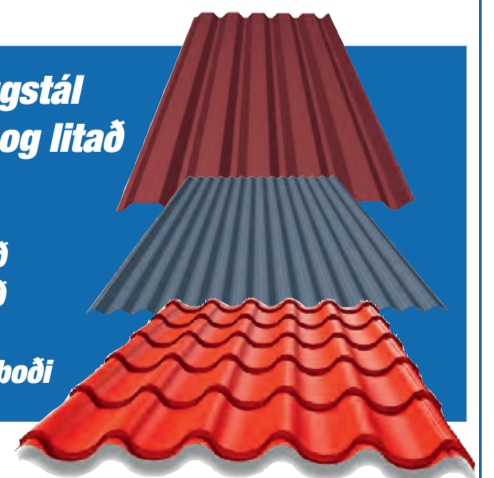
STURTUVAGNAR

Burðargeta 7-18 tonn

Þak og veggstál
galvaniserað og litað

- Bárað
- Kantað
- Stallað

Fjöldi lita í boði



H. Hauksson ehf

Ögurhvarfi 8 • Kópavogi • Sími 588 1130
hhauksson@hhauksson.is